

Veterinaire entomologie

door

J. JANSEN Jr.

Instituut voor Veterinaire Parasitologie en Parasitaire Ziekten der Rijks Universiteit te Utrecht

„Veterinaire entomologie” is een, zeker in een gematigd klimaat, te wijde omschrijving van hetgeen ons op diergeneeskundig terrein vooral interesseert. De entomologie wordt immers bijna uitsluitend beoefend door parasitologen, wat betekent, dat in de regel slechts die arthropoden aandacht krijgen, die een parasitaire leefwijze hebben, en die als tussengastheer of vector van wormziekten of protozoaire ziekten dienen.

Wanneer men voorts de voordrachten bestudeert, die gehouden werden op de laatste internationale congressen voor diergeneeskunde en voor parasitologie en die gehouden werden op de laatste vergaderingen van landelijke verenigingen voor parasitologie, dan blijkt, dat de energie der parasitologen zich slechts voor een gering percentage uit in entomologisch onderzoek.

Het feit evenwel, dat schurft bij schapen, geiten en eenhoevigen en runderhorzels wettelijk bestreden worden op grond van resp. de Veewet en de Runderhorzelwet, betekent dat er wel degelijk veterinaire entomologische problemen zijn, maar tevens, dat een oplossing van deze problemen meestal gezocht moet worden in een strakke organisatie.

De tegenwoordige stand van de runderhorzelbestrijding

door

D. SWIERSTRA

Instituut voor Veterinaire Parasitologie, Utrecht

De runderhorzelbestrijding, die voor de tweede wereldoorlog op vrijwillige basis geprobeerd, maar niet van de grond gekomen is, kreeg tijdens de bezetting, toen de behoefte aan een maximale benutting van de „eigen” grondstoffen voor de bezetter levensnoodzaak was, een wettelijke basis. Gebrek aan bestrijdingsmiddelen, medewerking en organisatie waren er toen echter de oorzaak van dat het succes van de bestrijding bepaald niet opvallend was. Na de oorlog trad er een ommekeer in. De wil tot heropbouw was algemeen en geleidelijk aan werd de organisatorische basis voor de bestrijding gelegd door de instelling van de provinciale gezondheidsdiensten voor dieren. Deze, hoewel daartoe niet verplicht, maar in wezen wel de aangewezen diensten voor de organisatorische ziektebestrijding, hebben zich zelf ingeschakeld, o.a. nadat door de regering jaarlijks gedurende drie jaren een belangrijk stimuleringsbedrag voor de practiische bestrijding van de runderhorzel ter beschikking was gesteld.

De practische uitvoering is door de gezondheidsdiensten, overigens steeds met toepassing van derrispoeder in een 5%-ige suspensie, op verschillende manieren aangepakt, waarbij op zijn minst derrispoeder (cubé) gratis ter beschikking van de veehouders werd gesteld. De meeste diensten stelden uitvoerders of wassers aan, die op andere tijden meestal toch reeds betrokken waren bij het werk van de betreffende diensten of van de zuivelfabrieken die in het algemeen in bijzondere

mate hebben samengewerkt met de gezondheidsdiensten. In Groningen heeft men op deze wijze (voortreffelijk) samengewerkt met de gemeentelijke commissies van het Landbouwschap. In de zuidelijke, zich sterk industrialiserende provincies is een volledig georganiseerde bestrijding gestrand op personeelsgebrek enerzijds en een te kleine bedrijfsomvang (reden of vnl. excuus?) anderzijds. De bestrijding drijft hier op de wettelijk verplichte en door de Algemene Inspectie Dienst gecontroleerde individuele aanpak door de boer. Momenteel is de niet geheel exact te beoordelen situatie zo, dat Nederland benoorden de grote rivieren praktisch runderhorzelvrij is, waarbij de randzônes, vooral een 10 tot 20 km brede strook langs de Duitse grens, frontgebied zijn, waar mogelijk in de toekomst organische fosforinsecticiden de door de boer alom geroemde resultaten van de horzelbestrijding veilig zullen kunnen stellen.

Summary

Survey of the present state of the fight against the warble-fly (*Oestrus bovis*) in the Netherlands. North of the large rivers (Rhine, Meuse) the country is practically free of the species, in the southern part results are not so favourable.

De oecologie van luizen op huisdieren

door

E. VAN DEN BROEK

Instituut voor Veterinaire Parasitologie en Parasitaire Ziekten, Utrecht

De systematici onderscheiden twee groepen van luizen, n.l. Anopiura en Mallophaga, die zich op een verschillende wijze voeden, respectievelijk met bloed en huidschilfers. Wat hun levenswijze betreft bestaat er verder grote overeenkomst tussen de beide groepen: ze verblijven gedurende het hele leven op de gastheer, ze komen in hetzelfde milieu voor, en hun reacties op allerlei prikkels vanuit dat milieu zijn vrijwel gelijk.

Vooraf de grotere, gemakkelijk te hanteren Anoplura zijn vroeger vaak gebruikt voor zintuigfysiologisch onderzoek. Hierbij werd vastgesteld, dat de reacties van de luizen op verschillende prikkels doelmatig waren. De parasieten worden als gevolg van deze reacties naar de gastheer geleid en op deze vastgehouden. Vooraf de temperatuur is belangrijk: de luizen hebben een duidelijke voorkeurs-temperatuur die ongeveer gelijk is aan de huidtemperatuur van de gastheer (voor de menseluis is deze $\pm 32^{\circ}$ C).

Het aantal luizen op grote huisdieren zoals paard, rund en schaap vertoont regelmatige schommelingen, die gecorreleerd zijn met de seizoenen. In gematigde streken zijn deze gastheren 's winters vaak sterk besmet, terwijl de besmetting 's zomers nauwelijks merkbaar is.

M. D. MURRAY (*Austr. J. Zool.*, 1957, 1960, 1963) heeft in een reeks onderzoekingen, vooral met luizen van het schaap, verband gelegd tussen de belangrijke rol van de temperatuur in de oecologie van zoogdierluizen, en de seizoenfluctuaties. In het haarkleed van de gastheer bestaat een vrij constante temperatuurgradient waarlangs de luizen zich niet alleen oriënteren om voor zichzelf het

SMITHSONIAN
INSTITUTION
OCT 1 1966